

Stev. 22 Leto V. Lastniki in izdajatelji: Okr... ZS... Črnomelj, Kočevje in Novo mesto... Urejuje uredništvo... Odgovorni urednik Tone Gošnik... Prava: Novo mesto, Cesta komandanta... Poštni predal 33... Telefon uredništva... 127... Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24... Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din... Tiska Tiskarna »Slov...« v Ljubljani.

Dolenjski

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

LJSKA KNJIŽNICA

MESTO

OD TEDNA DO TEDNA

Po zgodovinsko pomembnem oisku v Turčiji se je predsednik FLRJ Josip Broz Tito podal na pot v prijateljsko Grčijo. Tako bo na najbolj preprčljiv način potrjeno iskreno in plodno sodelovanje treh balkanskih držav, ki dokončujejo zadnje priprave za sklenitev mira, skupni obrambi in neodvisnosti namenjeno trojno zvezo. Nad vse prisrčen sprejem v Atenah, številne izjave uglednih grških državnikov in toplo pisanje tamkajšnjega tiska nam potrjuje, kakšen pomen pripisujejo bivanju predsednika Tita v sosednji grški državi. Države trojnega sporazuma so že s svojim dosedanjim sodelovanjem vsemu svetu ispricala, da jih vodijo le najbolj iskreni nameni, hkrati pa so tudi dokazale sposobnost, da na tem občutljivem delu Evrope prispevajo kar največ za svoje medsebojno sožitje, prav tako pa tudi za sodelovanje z vsemi ostalimi državami, ki imajo iste smote. Nedavni Titovi razgovori v Ankari in sedanja v Atenah pomenijo važen mejnik na tej poti.

Tradicionalno prijateljstvo narodov Jugoslavije in Grčije sega daleč v zgodovino. V XVIII. stoletju so se sinovi teh narodov ukvarjali s skupnimi naporimi na črti o vsajih balkanskih dežel in njihovi osvoboditvi. Vse bolj se je krepilo sodelovanje dveh mladih držav Srbije in Grčije v boju proti Turkom. Leta 1867 sta obe državi podpisali pogodbo o medsebojni zvezi. V prvi balkanski vojni pa sta Srbija in Grčija skupaj z Bolgarijo sklenile prvokrat v zgodovini balkanske zveze. Toda kasnejša imperialistična politika bolgarskih oblastnikov je razbila to zvezo, ohranilo pa se je grško-srbsko zavezništvo, ki je premagalo izdajalski vdor bolgarske vojske. V prvi svetovni vojni je izvedel Venizelos državni udar proti nemško nastrojenu kralju, zatem pa je Grčija stopila na stran zaveznikov in podprla solunsko fronto. Sodelovanje po prvi svetovni vojni med Grčijo in Jugoslavijo je uredilo tudi vprašanje jugoslovanske cone v Solunu, kasneje pa je prišlo do sklenitve balkanske antante ob sodelovanju Jugoslavije, Romunije, Grčije, in Turčije. Ta pakt ni nikoli do bil izrazite oblike in ga je naveszadnje uničila fašistična orientacija mnogih politikov teh dežel.

Vse drugačen je bil balkanski sporazum, ki so ga sklenile Jugoslavija, Grčija in Turčija februarja 1953 in ga od tedaj stalno izpopolnjujejo ter krepe. V ankerski pogodbi so jasno določeni cilji, ki jih zastajujejo tri balkanske države: skupni napori za ohranitev mira in varnosti, skupni obrambni ukrepi zoper agresijo, sodelovanje na gospodarskem, tehničnem in kulturnem področju. V dobrem letu tega sporazuma so Jugoslavija, Grčija in Turčija uresničile že mnoge zamisli, ki so si jih s sporazumom naložili njihovi državniki. Zdej že posluje stalno tajništvo, ki pripravlja konference zunanjih ministrov, vzpostavljeni so temni stiki generalštabov vseh treh držav, vse bolj se uveljavljajo gospodarske pogodbe in živo deluje kulturna izmenjava balkanskih narodov.

Nesebični napori balkanskih narodov so vzbudili odobravanje po vsem svetu. Le redke so izjeme, ki zastavljajo ovire temu sodelovanju. Moskva in Rim hočeta tudi v tem primeru imeti prvo besedo. V zadnjem času se zlasti italijanski meštarji napeli vse sile da bi pred svetom onemogočili sklenitev balkanske zveze. Toda druga za drugo so se razblinile njihove namere. Jugoslavija, Grčija in Turčija so izrekle svojo besedo, da nečelo nikomur škodovati, ampak streme po skupnih koristih, ki se jim morajo uprati le zlonamerne sile.

Mladini novomeškega okraja!

Prijavite se pri svojih organizacijah LMS za obisk slovensko-hrvaškega mladinskega festivala, ki bo v Kopru v dnevi od 13. do 20. junija 1954. Iz Novega mesta bo peljal poseben vlak v soboto 19. 7. popoldne. Cena celotnega prevoza 450 dinarjev.

Pripravljajni odbor pri OK LMS Novo mesto

VREME

za čas od 4. do 12. junija: Vreme se bo polagoma izboljšalo. Do 10. junija bo še nekoliko nestalno, zatem jasno toplo poletno vreme.

O delu vaških in občinskih odborov Socialistične zveze novomeškega okraja

Organizacije SZDL morajo v politično delo pritegniti tudi ostale družbene činitelje — Več pozornosti vključevanju novih članov

V aprilu in maju so imele osnovne organizacije in občinski odbori SZDL letne skupščine. Bežen pregled teh obračunov letnega dela kaže, da so tam, kjer je občinski odbor pomagal vaškim odborom, letne skupščine dobro pripravili. Udeležba je bila številna, poročila izbrpna in so res zajela politično in gospodarsko dejavnost kraja. Imamo pa tudi primere, na primer v Beli cerkvi, Družinski vasi, Hinjah, Zvirčah, Dobriču in drugod, kjer so odbori vaških organizacij SZDL že dolgo sploh niso sestali, kar moramo grajati. Pri tem se postavlja vprašanje, kdo je kriv za nedelavnost odborov? Člani SZDL prav gotovo ne! Mislim, da nosijo vso odgovornost za tako stanje predvsem vaški odbori, z njimi vred pa tudi občinski odbor, ki osnovni organizaciji ni pomagal.

Ponekod so bila poročila na letnih skupščinah preohlapna in pomanjkljiva zato, ker niso zajela vseh nalog in

Naj navedem nekaj primerov dobrega dela osnovnih organizacij, ki naj bi služile za vzgled ostalim organizacijam.

V Irči vasj ima osnovna organizacija SZDL redne sestanke, na katerih obravnavajo politična in gospodarska vprašanja. Sestanki so kratki, toda dobro pripravljivi in izbrpni. Ali primer v Trebnjem, kjer sta Zveza borcev in SZDL nastopili enotno in je zato občinski praznik zelo dobro uspel. V tej občini so razdeljene vse izkaznice in članarina plačana. V občini Mokronog je SZDL znala dvigniti zanimanje za aktualna gospodarska vprašanja, močno pa se je poživilo tudi kulturno prosvetno delo. V občini Rakovnik je najboljša organizacija v Slovenski vasi, kjer so prav ob razdeljevanju članskih izkaznic pridobili več novih članov.

Kot primer nedelavnosti lahko navedemo SZDL v Hinjah. Ze več mesecev ni bilo nobenega sestanka, čeprav

že dve leti razpravljajo o občinskem prazniku, vendar občinski odbor še ni imel toliko časa, da bi se sestal ter sprejel sklep o proglasitvi občinskega praznika.

Maršal Tito je na Kongresu ZK Srbije dovolj jasno povedal, kakšno vlogo ima v našem družbenem življenju organizacija Socialistične zveze. Prav isto je podčrtal tudi III. Kongres ZK Slovenije. Politično delo vsakega komunista je v SZDL, zlasti na vasi. Lahko trdim, da je večina komunistov v našem okraju pravilno razumela zaključke VI. Kongresa ZKJ in navodila IV. plenuma, vendar je še nekaj takih komunistov, ki še vedno ne razumejo vloge SZDL in so zato v njej pasivni. Ti tovariši bodo morali prav posebno dobro preučiti gradivo III. Kongresa ZKS, zlasti pa referat tov. Marinka.

Ne bi dajal končne ocene o delu organizacij Socialistične zveze v novomeškem okraju, lahko pa trdim, da so

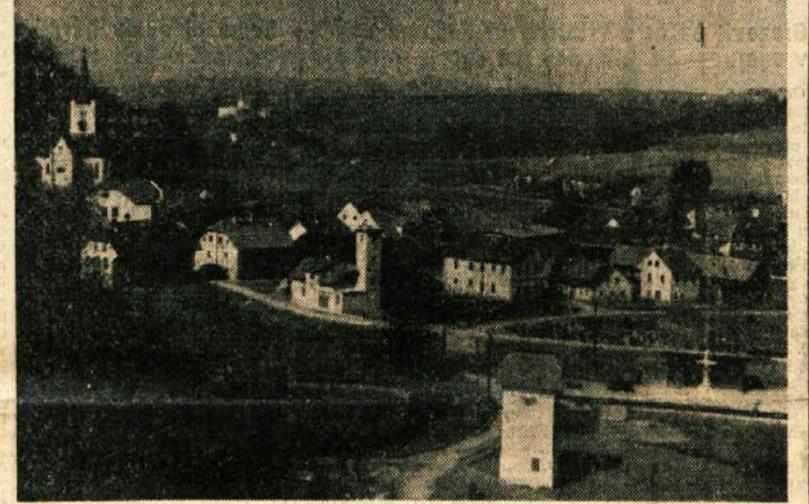
organizacije v lanskem letu napravile velik korak naprej. SZDL postaja v resnici vedno bolj množična organizacija delovnih ljudi našega okraja.

Stipendije OLO Novo mesto

V adnji številki Dolenjskega lista je v oglasu Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto o razpisanih štipendijah zaradi tiskarske napake izostal razpis 5 štipendij za slušatelje pravne fakultete v Ljubljani. Skupno je potemtakem razpisal OLO: 5 štipendij za slušatelje pravne fakultete, 4 štipendije za slušatelje ekonomske, 2 štipendiji za slušatelje gradbene fakultete in 1 štipendijo za slušatelje Tehnične srednje šole, gradbeni oddelek v Ljubljani. Poleg teh štipendij so razpisane tudi 4 štipendije za dijake (moške) Ekonomske srednje šole, v Ljubljani.

Nevarnega ovinka na Ljubljanski cesti med Novim mestom in Bršljinom kmalu ne bo več. SGP PIONIR bo tlakovalo ta del ceste in ga hkrati moderniziralo za čedalje večji promet. O delu našega največjega dolenjskega podjetja poročamo na drugi strani današnje številke.

Na Mirni bodo v nedeljo, 6. junija praznovali drugi občinski praznik, h kateremu jim čestitajo vse sosednje občine. Več o Mirni, temu lepemu kočju dolenjske zemlje, berite v podlistku današnje številke. (Foto: France Zoran)

dela Socialistične zveze. Vse preveč so obravnavala samo organizacijske zadeve, kot so članarina, sestanki in podobno, prezrla pa razna gospodarska vprašanja, ki prav tako spadajo v delokrog organizacije SZDL. Tam, kjer so vsa vprašanja obravnavali povezano, je bila razprava dobra in rezultati niso izostali. V takih krajih ni bilo nobene težave z razdeljevanjem novih članskih izkaznic in pobiranjem članarine, pridobili pa so še novih članov. To je tudi ugodno vplivalo na živahnost kulturno delo in na gospodarsko prizadevanje, kot na primer v Trebnjah in Mokronogu.

tu čaka organizacije še prav posebno odgovorna naloga. Pripravlja se gradnja vodovoda, zadržnega doma, šole in elektrifikacija. Kdo drugi kot politične organizacije morajo pripraviti ljudi, da bo s temi sredstvi, ki so na razpolago, zgrajeno in napravljeno čimveč. Mislim, da nosi vso krivdo za tako stanje občinski odbor SZDL, nič manjšo pa tudi osnovna organizacija Zveze komunistov. Članske izkaznice še vedno leže v predalu sekretarja občinskega odbora SZDL. To ni krivda članov, to je krivda voljenih organov, ki svoje dolžnosti ne opravljajo kot so jo dolžni. V občini Hinje

V nedeljo bodo v Novem mestu odprli igrišče za predšolsko mladino

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu si je dolgo časa prizadevalo, da uredi igrišče za predšolske otroke. Ljudski odbor mestne občine je odobril, da se igrišče lahko uredi v mestnem parku (nad zgornjo Loko). Društvo je nabavilo otroški vrtljak, gugalnice, konjičke in pripravilo peskovnik, da se bodo našli najmlajši lahko prijetno zabavali. Prav tako je poskrbljeno za nekaj klopi za mame. Igrišče je namenjeno samo predšolskim otrokom. Treba bo seveda misliti na

Zbor sindikatov v Kočevju

V Kočevju so se 23. maja zbrali zastopniki sindikalnih podružnic na letni občni zbor okrajnega sindikalnega sveta. Zbor je bil živahen ter je v poročilu in potem v razpravljanju na široko zajel raznovrstne probleme, ki zadevajo sindikalno dejavnost in člane sindikalnih podružnic. Delavsko smoupravljanje, socialne razmere in socialno zavarovanje, vprašanje brezposelnosti, higijensko-tehnični predpisi v podjetjih, poglabitev ideološke razgledanosti delavstva — o vsem tem so člani razpravljali na svojem občnem zboru. Važno vprašanje, ki so ga zastopniki tudi vzeli v pretres, je vzgoja delavske mladine, zlasti vajencev.

Delavsko samoupravljanje in pa novi družbeni odnosi, ki dajejo stvarno osnovo za vsestranski napredek in usposabljanje mladega naraščaja, terjajo od

sindikalnih organizacij, da prav temu vprašanju posvetijo večjo skrb. V kočevskem okraju bo glede na porast gospodarske dejavnosti že letos, zlasti pa v prihodnjih letih (graditve kemične tovarne, povečanje raznih obratov), nujno treba dobiti strokovni kader, ki bo usposobljen pravilno ravnati z danimi sredstvi za proizvodnjo. To se pravi: mladino je treba strokovno izsolati, da bomo imeli dovolj kvalificiranih delavcev in uslužbencev, ki bodo sposobni upravljati nove tovarne in obrate. O vajenski mladini se res precej govori, ni pa doslej še vidnih uspehov, o čemer pričta tudi vajenski dom v Kočevju, ki je v tako slabem stanju, da ga je

treba primerno urediti in opremiti, ali pa zapreti. Zaposlovanje delavcev in sprejemanje vajencev v uk je tudi še precej nenačrtno in kampanjski in morajo sindikalne organizacije resno poseči vmes.

Okraj Kočevje zaposluje 5319 delavcev in nameštencev; v sindikat jih je vključenih 4608. Okrajni sindikalni svet ima 60 podružnic ter en okrajni odbor kmetijsko-gozdarskih delavcev in nameštencev. Sindikalne organizacije so imele lani 303 množične sind. sestanke, odbori pa 327 sej. Bilo je 243 strokovnih in političnih predavanj, ki se jih je udeležilo skupaj 4451 članov. Sindikalne organizacije imajo 21 (Nadaljevanje na 2. strani)

Nastop gimnazijskega pevskega zbora iz Črnomlja

Tudi belokranjsko ljudstvo se je pridružilo čestitkam ostalih Jugoslovancev, ki so se one dni stekali v Beograd za predsednika Tita. V štafetnih palicah je iz Bele krajine odšlo mnogo pozdravov in najboljših želja. Na predvečer praznika je bil v Črnomlju koncert gimnazijskega pevskega zbora, posvečen maršalovemu rojstnemu dnevu. Dvorana je bila polna navdušenih poslušalcev, saj so se pevci res odrezali in pokazali lep napredek. Pevodja, ravnatelj gimnazije tovariš Petek, je bil z zadovolj-

stvom v dvorani poplačan za svojo požrtvovalnost pri vajah. Pred koncertom v Črnomlju so mladi pevci gostovali tudi v Semiču in Gradacu. Spored je obsegal narodne in umetne pesmi. Zbor je glasovno ubran. Natančnost pevovodje je pevce ubrala v zbor, ki zna prisluhniti s čustvom jeziku in glasbeni vsebini pesmi. Poslušalci so bili prav tako navdušeni ob petju obeh solistov, Marte Skubičeve iz Črnomlja in Pribilica iz Poljanske doline.

Veliko zanimanje za gradnjo obrtniškega doma v Kočevju

Obrtniki ribniškega, sodrškega in dolenjskega področja so imeli nedavno v Ribnici zanimivo konferenco, na kateri so poleg raznih prečihtih vprašanj obrtnišva pretresali namero o socialnem zavarovanju za obrtnike, kar je vse navzgoče živo zanimalo. Razpravljali so o gradnji osrednjega doma slovenskega obrtnišva v Ljubljani in sklenili, da bodo zaenkrat nudili pomoč predvsem pri gradnji okrajnega obrtniškega doma v Kočevju, ki je zelo potreben. Okrajni ljudski odbor je dobil svojo pomoč in bo dal

Obisk iz kalifornijske Fontane

V soboto 29. maja je obiskal uredništvo Dolenjskega lista G. Anton Resner iz Fontane v Kaliforniji, ki se nahaja na obisku v stari domovini in živi trenutno pri sorodnikih v Sentupertu. Med drugim je dejal, da je po letu 1920 prvokrat v domačem kraju in da ga veseli lep napredek, ki ga je povsod opazil. Dolenjci — izseljenci v Fontani zelo radi berejo Dolenjski list, ki jih vsak teden obvešča o novicah, uspehih in napredku v starih krajih. Našemu naročniku G. Antonu Resnerju, ki bo ostal v Sloveniji še nekaj mesecev, želimo v domačih krajih prijeten odhiti in da bi se med nami kar najbolje počutil.

1. JULIJ — OBČINSKI PRAZNIK MOKRONOGA

Tudi občina Mokronog bo poslej imela svoj praznik. Določeno je za 1. julij, obletnico uspele akcije na mokronoško tovarno usnja, pri kateri so partizani domačini odpeljali večje količine usnja. Prvo praznovanje občinskega praznika bo združeno z otvoritvijo zadržnega doma, ki bo do tega dneva dograjen.

Pripravljajni odbor za praznik prvega občinskega praznika vabi vse prebivalce Mokronoga in okolice, da se pripravijo na kar najbolj slovesno praznovanje. Zlasti povelja vse hišne lastnike, da očeđijo svoje hiše ter okolico domačij, da bomo tako tudi na zunaj dali čimvečji poudarek našemu prazniku.

OBIŠČITE DOLENJSKI MUZEJ

Dolenjski muzej v Novem mestu so v zadnjem času obiskali: študentje Zgodovinskega inštituta univerze in študentje arhitekture Tehnične visoke šole iz Ljubljane; dijaki IV. a in b letnika učiteljskega študijskega oddelka v Ljubljani, gimnazije iz Šmarjete in učenci osnovnih šol iz Vavte vas, Otočca ob Krki, Bircne vasi in Sentjerneja, Poleg tega je muzej obiskala tudi sindikalna organizacija uslužbencev pravosodnih ustanov. Postnemajtel

60 let gasilskega društva Semič

6. junija letos proslavljajo semiški gasilci in z njimi vred vsi občani pomemben praznik: 60. letnico obstoja društva.

Društvo je bilo ustanovljeno na pobudo dekana Aleša leta 1849 in se je prvotno imenovalo Prostovoljna požarna bramba. Od ustanovnih članov so še znana imena: Matija Bartolj, nadučitelj, ki je bil tudi prvi tajnik društva, nadalje Anton Sepaher kot prvi poveljnik, Ivan Suštaršič kot blagajnik, Janez Lukežič kot podpoveljnik in Janez Bukovec kot poročnik brambor.

Društvo je začelo brez vseh sredstev. Leopold Steznar je na svoje roko naročil brizgalno, toda ker ni bilo denarja, odbor ni hotel podpisati naročila. Šele leta 1903 je društvo prišlo do brizgalne na ročni pogon, ki je služila društvu vse do leta 1948, ko je društvo dobilo motoriko. Kot je vidno iz zapisnikov

društva, so semiški gasilci budno čuvali nad imejtem prebivalcev. Pa tudi na kulturno prosvetnem polju je društvo uspešno oralo ledino. 24. aprila 1904 je igrala skupina društva igrala »Vaškega skopuha«, nato pa vsako leto po dve do tri igre. Igrali so v teh letih: Desetega brata, Krivopribežnika, Prisoje o polnoči. Pri belem konjičku in druge igre. Kulturno prosvetno delo semiških gasilcev je bilo velika ovira prodiranju kočevskega vpliva iz sosednjih vasi.

Dasiravno je bilo društvo od začetka pod vplivom takrat sicer do neke mere naprednejših klerikalcev, se je klerikalnega vpliva, ki je postal vedno bolj zaviralen, postopoma otrsalo. Ko so po prvi svetovni vojni mešiški sokoli privedli izlet v Semič, so jim napredni gasilci postavili slavoške, kar je izzvalo hud zameri pri klerikalcih. Nekaj let pred vojno si je

Advertisement for SOLEA shoes, produced by ZLATOROG in Maribor. The text says: 'Za lepoto in zdravje samo krema SOLEA proizvod tovarne »ZLATOROG« — Maribor'.

Ob desetletnici 1. slovenske artilerijske brigade

Pred desetimi leti 6.V.1944 je bila v Laščah nad Dvorom formirana »Prva slovenska artilerijska brigada.« Dotedanja artilerija XV. divizije, ki je imela dva divizion, in artilerijski divizion XVIII. divizije sta bila ta dan združena in kot I. slovenska artilerijska brigada postavljena pod neposredno poveljstvo štaba VII. Korpusa.

S formiranjem te brigade je bila NOV Slovenije obogatena z enoto, ki je v vseh kasnejših akcijah VII. Korpusa imela zelo važno vlogo. Brigada je pripravljala tudi kadre za formiranje artilerijskih enot v drugih večjih vojaških enotah v Sloveniji. Tako je del njenega kadra z današnjim podpolkovnikom Aleksandrom Zupancem odšel proti koncu 1944 na Primorsko in tam formiral artilerijo IX. korpusa, malo kasneje je pa ena baterija bila poslana na Stajersko v sklop IV. Operativne cone.

bijo svojo artilerijo. Kaj vse niso storili, da so prišli do topa!

Prvi partizanski top v Sloveniji je maja 1942. leta izdelal kovač Sušteršič v vasi Turjak, 30 km južno od Ljubljane. Top je bil iz vodovodne cevi, zapirala je pa dobil od puške »mauzerice.« Pri prvem strelu se je ta »top« razletel na drobne koščke. Ampak to ni nikomur vzelo poguma. Takoj so napravili nov top, in ta je vzdržal. Za municijo so uporabljali italijanske avionske bombe majhnega kalibra. Ta zgodovinski top je v času ruske ofenzive padel v roke Italijanom.

Junija 1942 je bil vnovič izdelan top iz vodovodne cevi, ojačane z navojni žice, po načr-

tu tov, Verovška. Ustrelil je samo dvakrat, in sicer pri napadu na Zuzemberk junija 1942. Prvi strel je bil dober, pri drugem pa se je cev razletela. Sele julija 1943 je dobila Gubčeva brigada dva protitankovca, Tomšičeva pa gorški top od hrvaških partizanov.

Zato je formiranje I. slovenske art. brigade pomenilo v tistem času velik in kvaliteten uspeh v razvoju NOV Slovenije. Njen točni artilerijski ogenj je poslej pripravil sleherni juriš pešadijskih enot v večjih akcijah, a grmenje topov in haubic je skoraj vsako noč najavilo konec zločinskega obstoja kake okupatorjeve postojanke.

Skupaj s pešadijskimi eno-

tan.i VII. korpusa je tudi I. slovenska artilerijska brigada zaključila svoj zmagoslavljeni marš v svobodo v poslednjih borbah za Ljubljano, 9. maja 1945. leta. Brigada obstaja še danes, kot artilerijski polk 14. proletarske divizije Borisa Kidriča in vsako leto proslavlja 6. maj kot svoj polkovni praznik.

Njeni pripadniki iz časa vojne, ki so raztreseni po naši svobodni domovini kot vneti graditelji socializma ali kot starejšine naše močne Armade, se bodo 6. junija t. l. zbrali na Jami pri Dvoru, da proslavijo 10-letnico ustanovitve svoje brigade in oživijo spomine na slavne dni narodnoosvobodilne vojne.

Zasedanja delavskega sveta S... Letos za 40 odst. v... gradbeni kakor lani

Pred kratkim so imeli na vseh gradiliščih »Pionirja«, največjega gradben. podjetja na Dolenjskem, volitve delavskega sveta. Novoizvoljeni 36 članski delavski svet se je 21. maja sestal na prvo sejo skupno s prejšnjim svetom. V navzočnosti ljudskih poslancev Avgusta Jazbinška in Staneta Smida je delavski svet razpravljal o lanskem gospodarjenju in bodočih nalogah.

»Pionir« je tudi eno izmed... potem z dvigalom postavijo... določeno mesto. Delavski svet je sklenil, da zgradi na gradilišču na Vidmu pri Krškem stanovanjski blok s šestimi stanovanji. Na gradiliščih imajo svoje menze, kjer dobe delavci izdatno hrano po primernih cenah. Največje težave so imeli v tem pogledu do nedavnega prav v Novem mestu, dokler niso postavili posebnih provizorij za menzo, kjer se sedaj hrani nad 80 delavcev in uslužbencev.

Spriču razsežnosti in značaja podjetja zahteva delavsko samoupravljanje s takim podjetjem od vsakega člana delavskega sveta in upravnega odbora dobro poznavanje problematike in vestnega sodelovanja. Do te stopnje je večina delavskega sveta že prišla, kar se vidi iz dosedanjega upravljanja in doseženih uspehov. Nedvomno ima dobre posledice za celotno podjetje in njegovo poslovanje tudi tesno sodelovanje tehničnega vodstva in DS. Sibko je še delo sindikalne organizacije na gradiliščih, ki bi morale prav pri tolačenju smisla delavskega samoupravljanja več napraviti. Delovna disciplina in storilnost sta se povečali, kar dokazuje povečanje zmogljivosti podjetja. Zaveda se, da je vsak član odgovoren za uspeh podjetja, pa še ni zadostna pri vseh členih kolektiva, in prav tu čaka sindikalna organizacija obilo koristnega dela.

Na prvi seji so člani delavskega sveta izvolili za svojega predsednika Zdravka Tomišo, prav tako so izvolili 7 članski upravni odbor. Kot glavno nalogo bodočega dela so sprejeli sklep o skrbi za nadaljnje jačanje podjetja, za večjo storilnost in disciplino, hkrati s skrbjo za delovnega človeka.

Z ozirom na novi način prevzemanja naročil na licitacijah postajajo ozko grlo podjetja obrtne delavnice, takoinenovani stranski obrati. Zato si podjetje prizadeva, da jih razširi, ker nima druge izbire. Trenutno grade v Bršljunu sodobno mehanično popravilnico za stroje. To bo moderna stavba, zgrajena na montažni način. Vsi nosilci in stropniki so iz betona, vlijejo jih na tleh

„Čestitamo rojstni dan tovarišu Titu!“

Zastor se je razgrnil. Na odru v domu JLA, pred doprinskim kipom maršala Tita, smo zagledali venci deklete z rdečimi rutami okrog vratu, s titovskimi na glavi, s šopki cvetja v rokah. Preden so zaplesale kolo, je mala Lea Perhavičeva občutno recitala Čačev opesem »Titov rojendan.« Po

Po referatu, med ostalimi točkami, ki so jih dali pripadniki JLA (recitacije, pevski zbor, godalni orkester itd.) je stopil na oder pionirček Branko Ralijan in povedal pesem Branka Čopića »Otač narodne armije.« Tako njega, kakor pionirke, učence 3. razreda osnovne šole v Novem mestu, so

Novomeški pionirji med borci JLA ob proslavi rojstnega dneva maršala Tita (Foto: Zarko Kovačič)

končanem kolu so se roke hkrati s cvetjem dvignile kviku in iz mladih grl so po dvorani pristrčno zadonele besede, ki so jih te dni nosili v srcu vsi delovni ljudje naše domovine: »Čestitamo rojstni dan tovarišu Titu!«

Izpred sodišča PREKUPČUJE IZ SAME LJUBEZNI

Akoravno je po podatkih LM Janez Muihič iz Češnjic pri Mirni peči znan prekupčevalec, je na sodišču trdil, da kupuje in prodaja konje samo zato, ker ima to žival izredno rad. Čudno je pri tem, da to ljubizen kaj hitro rad prenaša od ene živali na drugo, saj je lansko leto kupil in prodal vsaj tri konje in to vedno z dobičkom. Sodišče, ki te vrste vesolja do živali ne ceni posebno, je obsodilo Muihica na 6000 din kazni, plačilo stroškov in 300 din povprečnine.

CIGANSKI OBRACUN S KOLI

Lani 7. decembra so cigani v Draškovcu pri Sentjerneju na veliko popivali. Ker je pijani cigan Valentin Brajdič preveč silil v Edvarda Brajdiča, ga je ta s kolo nekolikokrat oplazil po prsnem košu. Pozneje so se med seboj spet pobotali, vendar je okrajno sodišče v Novem mestu obsodilo Edvarda Brajdiča zaradi lahke telesne poškodbe na en mesec zapor, pogojno pa dobo dveh let, plačal pa bo tudi stroške in 300 din povprečnine.

ZENO JE PREPEPEL

Z rokami, polenom in nožem je prizadel laže poškodbe svojci ženi med pretepom V. D. iz Novega mesta. Obsojen je bil na mesec dni zapor, pogojno pa dobo dveh let, plačilo stroškov in 300 din povprečnine.

pripadniki JLA pozdravili z dolgim in navdušenim ploskanjem, želeč, da bi jih še večkrat videli med seboj.

Za tako lepo uspele točke otrok, ki so jih dali na svečeni akademiji v proslavo rojstnega dneva maršala Tita za pripadnike naše slavne jugoslovanske ljudske armade, se moramo posebno zahvaliti aglini Angelci Zaletelovi in učitelju Martinu Fujsu.

O tovarišu Titu, o njegovem življenju in velikem revolucionarnem delu ter o njegovi osebnosti, ki je kot simbol svobode in socializma prodrla že daleč čez meje naše domovine, je v imenu garnizije JLA Novo mesto govoril kapetan I. ki Dušan Bojanič.

Dan požarov

Grozovit požar v Pribišju pri Rožnem dolu — Devet objektov hkrati v ognju — 30 milijonov din škode — Večji požar tudi v Beli cerkvi

Četrtek 28. maja je bil dan požarov. Ni se še dobro razkazalo pogorišče v Birtni vasi, že je okrog pol dvanajstih ponoči znova zatutila sirena v Novem mestu. Kljub pozni nočni uri so bili gasilci v rekordnem času na mestu in 8 minut po alarmu so že zdrveli z avtomobilni na kraj nesreče, ki je bil to pot v Pribišju pri Rožnem dolu. Ko so gasilci prispeli, je bilo tam zbranih že več gasilskih čet, gorelo je pa že 9 objektov, ena hiša in 8 gospodarskih poslopj. Novomeški gasilci so se zapovedi kljub hitrici zato, ker niso bili pravilno obveščeni o kraju požara.

vatil ostala še nedotaknjena poslopja in tako obvarovali vaščane še večje škode.

Ogenj je bil podkaten na treh krajih skoro hkrati, kar je popolnoma ugotovljeno. Požigalec je bil celo zasaden, ko je med požarom hotel zažgati vas še na tretjem koncu, pa je žal ušel preganjalcem v temi v gozd. Upajmo, da ga bodo oblasti kmalu dobile in primerno kaznovali.

Koliko škode je brezvestni lopov prizadel vaščanom Pribišja in s tem splošno ljudskemu premoženju, si lahko zamislimo. Pogorela je ena stanovanjska hiša, 4 skednji, 2 kašči, en kozolet dvojnjak in 4 okna in en svinjak z vsem, kar je v teh poslopjih bilo. Približna ocenitev škode je 30 milijonov dinarjev, od česar odpade škode na zavarovanih objektih na 27 milijonov, na sploh nezavarovanih pa 3 milijone. Celotna zavarovalnina za vse zavarovane objekte pa znaša komaj 1 milijon 600.000 dinarjev. Zato spet ne moremo preko klica: Kmetije, zavarujte višje svoja poslopja!

Hudo so po ognju prizadeli posestniki Jakša Anton, Jakša Jonec, Jakša Ivana in Golobič Anton, ki je pri gašenju dobil tudi laže opekline na roki.

Isto mogoč okrog pol ene zjutraj je izbruhnil požar tudi v gospodarskem poslopju posestnika Lovšina Antona v Beli cerkvi, ki je popolnoma zgorela. Na pomoč so prihiteli domači gasilci ter še gasilci iz

Dobrave, Skočljana in Sentjerneja. Skupnim naporom se je posrečilo, da se ogenj ni razširil. Manj dobre volje pa so pokazali vaščani sami, ki so se uprli, ko so hoteli gasilci črpati vodo iz vodnjakov in je bila potrebna ostrejša intervencija Ljudske milice. Čudovito, da imajo nekateri ljudje ob nesreči svojega bližnjega tako malo socialnega čuta!

Škode trpi posestnik Lovšin okrog 200 do 300.000 din, ki pa je krita le delno.

Gornja Stara vas pri Orehoviči

Preteklo nedeljo je obhajalo gasilsko društvo Stara vas — Loka lepo slovesnost. Trem zaslužnim gasilec-ustanovnim članom (to so Franc Hudoklim, Franc Potočar in Jože Zagorec), je izročil sektorski poveljnik Jonec Zidarja z lepim nagovorom odlikovanja ob 50-letnici njihovega zvestega sodelovanja v gasilski organizaciji.

37 metrov po strmini s traktorjem

24. maja je vozil iz Straže proti Dol. Toplicam traktor (SEVEYER), ki ga je upravljal Serčelj Alojz, traktorist kmetijske zadruge Dolenjske Toplice. Poleg voznika se je na traktorju vozil tudi Senica Jonec iz Meniške vasi.

Med vožnjo je Senica Jonec pregovoril Serčelja, da mu je prepustil upravljanje vozila. Serčelj je pripravljeno navelo kljub temu, da je bil Senica močno opit in je vedel, da ni voznik motornih vozil.

Kmalu je voznik Senica pokazal svojo svinsko spretnost s tem, da je zavozil iz ceste 37 metrov po strmem pobočju do Krke. Močno poškodovani traktor se je ustavil en meter pred rečno strugo. Senica Jonec, ki ga je vrglo iz vozila, je oblezel

nekaj metrov od Krke v nezavesti z lažimi telesnimi poškodbami, medtem ko je Serčelj padel s traktorja že med vožnjo po strmini. Senica je bil naslednji dan odpeljan v bolnišnico.

Da ni prišlo do težjih posledic in človeških žrtev, je zgolj srečno naključje. Prometna nezgoda pa je ponovno opozorilo, da vožnja z motornimi vozili ni zabava, ampak odgovorno opravilo, katerega smejo opravljati le vestni in trezni vozniki.

Za kaznivno dejanje, ogrožanje splošnega cestnega prometa in premoženjske škode, ki sta iz malomarnosti povzročila Senica in Serčelj v škodo družbene lastnine, se bosta zagovarjala pred sodiščem.

Zbor sindikatov v Kočevju

(Nadaljevanje s 1. strani)

knjižnic, v katerih je 45.016 knjig. Nad 1500 članov sindikata aktivno deluje v raznih kulturnih društvih.

Po poročilu posredovalnice za delo je bilo lani nezaposlenih 1080, zlasti mladih. Letos bo to vprašanje rešeno, saj bi podjetja že sedaj lahko zaposlila najmanj 1800 novih delavcev. Težava bo le znamestivijo mladine v uk pa bo treba vključiti tudi nekaj čez sto partizanskih strot.

V kočevskem okraju je skoraj tri četrt celotne zemlje last splošno ljudskega premoženja, ki ga upravlja kmetijsko-gozdno posvestvo. Nastane vprašanje, kako to posvestvo modernizirati, kako usposobiti potrebno število kmetijskih tehnikov, inženjerov in drugih kmetijskih strokovnjakov. Delegati so predlagali, naj se ustanovi v okraju kmetijsko-gozdarska šola, ki je res potrebna in bi bila za okraj izredno koristna. Prostori hotela Ortnek in zraven spadajoča zemlja s sadovnjakom, toplim gredami in hlevi za živino, bi bili za tako šolo kot nalašč.

Občni zbor je sicer pokazal nekaj slabosti in pomanjkljivosti v delu sindikalnih organizacij, hkrati je pa tudi potrdil, da so organizacije silno veliki stroje za razvoj in utrjevanje gospodarstva in vzgoje svojih članov.

D. D.

Z zbora volivcev v Ločni

Predzadnjo nedeljo je bil v Ločni zbor volivcev z razpravljanjem o občinskem proračunu. Volivci so se zanimali, če kakšno podjetja na ozemlju občine povečujejo neposredno občinski dohodek. Predsednik občine je pojasnil, da sta sicer dve opaskarni, vendar občina nima od njih nobenih dohodkov, prav tako pa ne od bivše občinske žage, ki je priključena kmetijskemu posvestvu. Zaga nima na posvestvu nobenih možnosti za razvoj in jo skuša občina dobiti nazaj.

V razpravljanju so govorili tudi o ureditvi splošnega ljudskega premoženja — stavb — na ozemlju občine. Sedež občine je po mnenju Ločanov preveč od rok in naj bi bil po njihovem v Bršljunu. Pogovorili so se tudi o napeljavah industrijskega toka in o vodovodu. Prebivalci Mačkoveca in Ločne uporabljajo zdaj le vodo Krke. Je pa nekaj dobrih vrelcev in bi se dal zgraditi vodovod. Tik nad vasio je predvidena tudi gradnja veterinarske ambulante in klavnice, s čemer bo Krka seveda še manj užilna. Zato so vaščani že v začetku maja izvolili odbor, ki bo pripravil vse potrebno za gradnjo vodovoda. Ljudje bodo pomagali s prostovoljnimi deli, upajo pa tudi na podporo okrajnega ljudskega odbora.

Popravek

V članku »Skrb za otroke padlih borcev bo tudi na Kočevskem glavna naloga Zveze borcev« (Dolenjski list, štev. 19 z dne 14. 5. 1954) je bilo zaradi nepravilnih informacij našega dopisnika pomotoma objavljeno, da je poslovala gostilna v Dolenjski vasi sodeloval pri domobranstvu in se celo s tem javno hvali. Z naknadnimi informacijami je bilo ugotovljeno, da to ne drži in da ta poslovalnja ni sodelovala v okupatorjevi službi, kar s tem popravljamo.

Zivinovrečel zelo pogrešajo plemenskega bika. Kljub temu pa ni kmeta, ki bi bil pripravljen sprejeti v rejo bika, kupljenega za zadnji denar.

Ob drugem prazniku občine MIRNA: Regulacija potokov je letos glavni delovni načrt občine

6. junija bodo v prijazni Mirni že drugi praznovali občinski praznik, na katerega se letos še prav posebno skrbno pripravljajo. Občinski ljudski odbor je poskrbel, da bo do tega dne Mirna dobila javno razsvetljavo, s podporo podjetij pa bo tudi ozvočena. Vse organizacije in vsa društva pripravljajo za občinski praznik obširen spored. 5. junija zvečer bo zgorelo na okoliških hribeh 8 kresov, v dvorani pa bo svečana akademija s kratko igro in pevskim nastopom domačega pevskega zbora »Oton Zupanič« ter pionirskega pevskega zbora. Sestega junija zjutraj bo budnica gasilskega tamburaškega zbora, nato pa bodo obvezniki predvojaške vzgoje skupno s člani PAZ in gasilci izvedli napadno obrambno vajjo. Ob desetih bo športni mnogobojni društev Partizan iz novomeškega okraja.

Občina Mirna s svojimi 1840 prebivalci spada med najmanjše občine novomeškega okraja, v gospodar-

skem pogledu pa je med najmočnejšimi. Okolica je izključno kmetijska, v Mirni pa je par podjetij, ki so vsa aktivna in predstavljajo važno postavko v narodnem dohodku prebivalstva. Mirna z okolico je lep turistični kraj, ki ga bližina znane izletniške točke na Debencu, kjer je planinska kočja, še povečuje. Zal pa Mirna še nima vseh tistih materialnih pogojev, ki so potrebni za širši razmah turizma in večji dotok tujih gostov. Med take pogoje spada v prvi vrsti plavalni bazen, ki že nekaj let napol dograjen čaka propada ali dograditve. Kraj se nima vodovoda, nereguliran potok Mirna pa prav tako ni v prid lepšemu izgledu in higijenskim razmeram kraja.

Toda, kar Mirna danes še nima, bo imela v doglednem času. Ravno kar dokončujejo leto postajajo poslopje, ki je bilo med vojno uničeno. Že letos pride na vrsto regulacija Mirne in potoka Zabrdavšče ter nadaljevanje del pri regulaciji potoka Verjavšca.

Tudi z melioracijo travnikov pri Volčjih njiyah bodo pričeli letos. Za ta dela je v okrajnem proračunu določena posebna vsota. Od prebivalcev je sedaj odvisno, koliko bodo s svojim delom prispevali, da bo s tem denarjem napravljena čimveč. Nepravilno bi bilo, če bi napravili samo toliko, kolikor je denarja. S prostovoljnimi deli in vošnjami se lahko vrednost opravljenega dela poveča za najmanj trikrat nad razpoložljivo vsoto v proračunu. Z delom pri regulaciji bodo pričeli takoj, ko bodo narejeni podrobni načrti. Če bodo načrti ustrezali, bodo že letos tudi pričeli z deli za vodovod.

Sodelovanje volivcev z ljudskim odborom je dobro

V občini Mirna imajo dokaj redne zbere volivcev. Lani so jih imeli trikrat v vseh volilnih enotah. Nazadnjih zborov volivcev v začetku maja letos so zlasti občinsko razpravljali o okrajnem družbenem načrtu in občin-

skem proračunu. Volivci so posebno zadovoljni s postavkami za komunalno dejavnost, za regulacije in melioracije ter za pomoč pri elektrifikaciji vasi. Seveda so posamezniki želeli, da bi bila pomoč za elektrifikacijo večja, toda razumeti je treba, da so potrebe povsod velike in ni mogoče vseh kriti v enem letu. Volivci so tudi odobravalji kredit za podjetja, ker vidijo v tem krepitev celotnega gospodarstva.

Elektrifikacija podeželja je v mirni občini v polnem razvoju. Letos bodo nadaljevali v elektrifikacijo vasi Migovca, Migolska gora, Sejenca, Selo, Selska gora, Ravne in Cirnik, na novo pa Debenc in Stang. Priznati je treba, da pri tem ljudje sami veliko žrtvujejo in pomagajo z delom, zato je tudi uspeh dober. Upajmo, da bodo vse te vasi že letos imele elektriko.

Velikega pomena za Mirno bo regulacija navedenih potokov. Tam, kjer je sedaj pod mostom zamočvirjena in večkrat poplavljena zemlja, bo potem lep prostor za park. Stanovalec v niže stoječih hišah ne bo treba ob vsaki povodnji izpraznjevati spodnjih prostorov, pa tudi iz

Nadaljnja krepitev podjetij

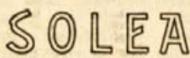
Pet podjetij je v Mirni, ki so sicer majhna, vendar pomembna. Največje in najboljše je mizarsko in kolarско podjetje Topol, ki ga vodi čvrst in enoten delovni kolektiv. Sedaj zaposluje 40 ljudi, dela pa bi bilo še za več, pa nimajo dovolj prostora. Še posebej je treba pohvaliti ta kolektiv, ker vsa razpoložljiva sredstva vlagava v razvoj podjetja in tako ustvarja možnost za zaposlitev novih delovnih moči in povečanje proizvodnje.

Dobro podjetje je tudi Destilacija alkoholnih pijač, ki bo z letošnjimi investicijami znatno razširilo proizvodnjo in izboljšalo kvaliteto. Remontno podjetje je bilo ustanovljeno šele lani. Navzlic organizacijskim težavam in pomanjkanju strokovnega kadra se vedno bolj uveljavlja. Lani je v sezoni zaposlovalo že okrog 40 delavcev. Tudi gostilna in trgo-

vina dobro uspevata. Značilno je, da gostilna izkazuje znatno večji promet kot obe privatni. Občinski ljudski odbor je sklenil, da že letos prične z gradnjo sodobne mesaršnice, ki je v kraju res potrebna. Na sestankih in zborih volivcev so veliko govorili o zdravstveni ambulanti na Mirni.

Prava občinska sramota pa je na pol dograjeni zadružni dom. Mnogo truda in dela je bilo vloženega, da je prišla stavba pod streho, potem pa je vse prenehalo. Še več. Stavba iz dneva v dan bolj propada. Streha je razkrita in vremenske nepravilnosti nemoteno opravljajo uničevalno delo in nihče se ne pobriga, da bi to preprečil. To je predvsem dolžnost kmetijske zadruge, pa tudi drugih. Kakšen odnos imajo do zadružne lastnine, priča tudi to, da že nekaj let stoji na prostem poleg zadružnega doma kmetijski stroj in ni nikogar, ki bi ga spravil vsaj pod streho. Velika škoda bi bila, če bi pustili dom propasti, daš stavba sama ni najbolj primerna za zadružni dom. Prav bi bilo, da bi občinski ljudski odbor stavbo prevzel in jo rešil nadaljnega propadanja.

P. R.

krema za nego kože: vas pomlajuje in polepša, hrani vašo kožo in ji daje elastičnost ter zdrav izraz

IZ NAŠIH KRAJEV

Iz Črnomlja nam pišejo

V nedeljo 23. maja je gostovalo v Črnomlju DPD Svoboda Simončič iz Ljubljane z uprizoritvijo Dobovškove veselice »Habakuk«. Igra je naredila na gledalce izvrsten vtis. Izredno lepe so bile kombinacije petja, plesa in baleta, toda žal zaradi prehlada Valerija igra ni izpadla v takem tonu, kakor bi sicer mogla. Posebno je ugajal Razborček z vlogo Vogrinovega Janeza, vendar je vloga nekoliko pretirano smešna. Tudi ostali igralci zaslužijo za lepo uprizoritev priznanje.

Na gimnazijskem stadionu v Črnomlju si je zlomil nogo dijak IV. razreda Jože Horvat, ko je na igrišču igral nogomet. Zaradi tega je prišlo do ponovne prepovedi igranja nogometa na šolskem stadionu.

Črnomeljska atleta Kastelic in Mušič sta tekmovala v Ljubljani za Odred in sta dosegla: Kastelic v metu kopja z rezultatom 45,97 m prvo mesto, Mušič v metu krogle (6kg) drugo mesto z rezultatom 12,06 m. Pred nedavnim je bil v Čr-

nomlju športni dan, katerega se je udeležilo okoli 400 dijakov. Po ogledu športnih filmov — Olimpiada v Berlinu 1936, Atletski dvoboj FLRJ-Velika Britanija 1952 v Beogradu, Zimska olimpiada v Oslu, ter Igra nogometne reprezentance FLRJ na olimpiadi v Helsinkih — je bilo športno tekmovanje. Zaradi nekoliko slabe steze in velikega števila nastopajočih ni bilo najboljših rezultatov. Moški: 50 m: Mušič 6,4; Simončič 6,6. Višina: Zunič 152,5, Nemanjič, Sterk, Cop, Milčič 138. Kroglja: Mušič 13,40; Stefančič 12,52; Cop 12,10.

Zenske 50 m: Brodarič 7,6; Filjak 7,7; Cajnar 7,8. Daljina: Brodarič 4,10; Cajnar 4,00, Filjak 4,00. Kroglja: Brodarič 9,50. Sa-jević 9,42, Filjak 9,10.

Adlešiči

Adlešička lovska družina je poklonila 500 din tumburaškemu zboru domačinov KUD za izlet, katerega pridni tumburaši res zaslužijo. Prav bi bilo, da bi še druge organizacije in društva posnemala lovsko družino.

Mirenski dom Partizana naj ne bo za veselice!

V začetku maja je bila na Mirni velika tombola, ki jo je priredil sindikat mizarskega podjetja »Popolc«. Tomboli je sledila veselica, prirejana od organizacije ZB. To je oboje prav in lepo in nihče bi ničesar ne grajal, če bi prireditelji ne prizadejali škode domu društva Partizan. Dobitki so bili razstavljeni v dvorani tega doma. Pol teški poljski voz je stal sredi

dvorane in še polno drugih takih stvari in ljudje so seveda v težkih čevljih hodili po parketu, po končani tomboli, ki bo letos, kot vse kaže, dala slabo letino. Z rastjo so zaostale še druge poljske rastline. Po obilici moče lahko upamo na dober pridelek sena, predvsem pa nižinskih predelih. Za žita, ki so še kar dobro prezimila, je nevarnost, da ne bi ob zorenju za časa deževnih plih poglela vsled krhke slame.

Zakasnile se je tudi cvetenje sadnega drevja, če ne bo slane ali podobne nesreče, bomo nemara imeli jeseni srednje dobro letino.

Kmetovalce bi opozorili, da še sedaj začno razmišljati, kako in s katerim sredstvi bodo začeli borbo proti koleradskemu hrošču, ki ga je verjetno še od lani precej ostalo na naših poljih.

Če se bo dom še nadalje uporabljal za veselice in podobno, pa prosimo Zvezo za telesno vzgojo v Ljubljani, da to z odločnimi ukrepi prepreči.

V Čvišlerjih pri Kočevju se je zadnje dni pripetil dogodek, ki je razburil vse tamkajšnje prebivalce. Reberskova je dopoldne

delala na polju. Ko se je okrog 10. ure vrnila domov, je tam našla nepovabljenega gosta — tatu, ki si je masil malho s šunkami in ostalimi dobrotami. V rokah je imel tudi denarnico z okrog 8000 dinarji. Tat se je njene krike prestrašil; planil je skozi vrata na prosto in stekel proti bližnjemu gozdu. Na polju državnega kmetijskega posestva je delal delavec tega posestva s konjem. Ko je opazil sumljivega možaka, kako beži proti gozdu, je stekel za njim, seveda s konjem, ga prestregel in držal v šahu, dokler mu ni prišel na pomoč še traktorist, da sta ga popolnoma ukrotila. Traktorist ga je gnal v Kočevje. Tam mu je tat pobegnil. Lov za tatom je nadaljeval skladničnik državnega posestva, ki je bil ravno taktur v Kočevju. Tatu je kmalu staknil za Rižno, ga odpeljal v mesto in izročil organom državne varnosti. Tat je imel pri sebi velik nož. Piše se Levstik in je brezposeln postopač, ki mu smrdi delo. Stanoval je nekje v Ružniku pri Kočevju. Upamo, da ga bo v bodoče minila želja po tujih šunkah in ostalih stvarih.

Neznane osebe so s kamenjem pobile šipe v šolskem stanovanju učiteljeva na Sinjem vrhu. Šipe so najbrž razbili paglavci, ki jih je nova učiteljska osterje vzela v roke (prejšnje šolsko vodstvo jih je precej razvrdilo). Naj stariši tudi sami ostreje popozajo na svoje otroke ter jih navadijo reda in spoštovanja predpostavljenih. Le tako bodo res pošten in koristni državljani.

Tudi pri nas so se pojavile divje svinje, ki jih pozimi ni bilo. Doslej še niso naredile škode na njivah, toda videti je, da bodo imeli lovci precej opravka s ščetinarji, ki se bodo hodili goštit na polja.

Spet novice s Sinjega vrha

Mladinski aktiv v Špeharjih bi rad imel svoj knjižnico. Mladina si prizadeva za izobrazbo, to bi pa dosegla zlasti s prebiranjem dobrih in koristnih knjig. Aktiv upa, da bo pomoč za nabavo knjig dobil tudi pri OK LMS.

Skropljenje sadnega drevja tehnično ni bilo pravilno opravljeno; krivi niso sadjarji, temveč tisti, ki so bili določeni kot vodje za skropljenje. V Špeharjih se zaradi pokvarjene škropilnice sploh ni škropilo, dasi je bilo vse drevje 100% očiščeno. Občinski ljudski odbor kakor KZ, naj v bodoče zadolži ljudi, ki bodo to delo pravilno opravili. Treba je tudi dobiti nekoga, ki bo sprti popravljal škropilnice.

V Damljah so prijatelji vinske kaplice odnesli iz kleti Anđeli Kobe okrog 200 litrov vina. Kaže, da so tatovi dobro poznali hišne razmere, bili pa tudi spretni mehaniki za odpiranje vrat. To »tatovanje« se pri nas ponavlja že nekaj let. Upamo, da bodo tiči kmalu padli v pest.

Mali log

V našem kraju je bil v nedeljo, 16. maja zelo dobro obiskan zbor volivcev. O delu občinskega ljudskega odbora je poročal tajnik občine Vinko Mohar. Zbrani volivci so bili tako seznanjeni z načrti potokske občine in s težavami, ki čakajo občinski LO pri ureditvi čenju teh načrtov. Vodovod je ena zelo važnih zadev vseh Potocanov. Vodo bi zajeli v vasi Travnik, kjer je močan studenec, od tu bi jo napeljali po vseh vaseh: Travnik, Segova in Srednja vas, Hrib, Retje in Mal log. Uresničitev teh načrtov bo terjala velika finančna sredstva ki jih sami Potočani ne bodo zmogli. Z zgraditvijo gasilskega doma, združnega doma in šole na Hribu, ki je središče občine bo ta kraj mnogo pridobil. Razvila se bo tudi lesna predelovalna industrija. Na zboru volivcev so razpravljali tudi o tem pod kaj naj spada vaška gmajna; ali pod gozd, kar so bili volivci proti, ali pod gmajno, kjer bi imeli vaščani tudi zaneprej pašo za živino.

O. K.

P. Z.

Lep napredek obrtništva na Kočevskem

(Nadaljevanje in konec)

Tržave so z obrtnimi podjetji pri KZ. Te delavnice povečini še niso registrirane in pri njih je, ker je težko vpeljati evidenco, največ šušmarstva. To povzroča nezadovoljstvo med ostalimi obrtniki in prizadeva veliko škodo našemu gospodarstvu. Več šušmarjev je bilo prijavljenih, toda dobili so nizke kazni; nekateri so celo izjavili, da je bojje šušmariti in biti kaznovan, kakor pa plačati takso za dovoljenje in davke.

Odbor zbornice si je veliko prizadeval za strokovno izobrazbo članov na svojem področju, za ureditev in razširitev obrtne dejavnosti, vključevanje vajencev v uk in podobno. Bilo je 12 sektorskih konferenc, na katerih so obravnali nove gospodarske predpise in sploh zadeve obrtništva. Vključevanje vajencev je bilo lani kar zadovoljivo; sprejetih je bilo 98, med njimi precej partizanskih sirot. Vseh vajencev je sedaj v uku 297 — od tega 135 v državnem in 162 v privatnem sektorju. Največ vajencev ima mizarska stroka, najmanj pa gradbena, kar je za kočevski okraj porazno. Po delavnicah je 49 vajencev več kakor pomočnikov, kar pomeni, da imajo nekatere delavnice vajencev več, kot jim pripada. Pred pomočniško komisijo je lani uspešno opravilo pomočniški izpit 79 vajencev.

Za 10-letnico zbora odposlanec slovenskega naroda je bila obrtna zbornica organi-

zirala okrajno obrtno razstavo, ki je zelo lepo uspela. Obrtna dejavnost je na Kočevskem močan gospodarski činitelj, saj daje 150 milijonov družbenega dohodka; od tega odpada polovico na drž. sektor, čeprav je manjši kot privatni.

Zastopniki so se pomenili še o nepravilnem obdavčenju nekaterih obrtnikov, o potrebi zgraditve obrtniškega doma, za katerega je bila dana pobuda še lani, o večji skrbi za vaječenje in strokovnem izpopolnjevanju pomočnikov ter o

zatiranju šušmarstva. Razpravljali so tudi o socialnem zavarovanju zasebnih obrtnikov, o utrjevanju socialistične zavesti in o idejno političnem dvigu obrtniškega kadra, si izvolili novo vodstvo in sprejeli proračun za tekoče leto.

Vsekakor je bila skupščina obrtne zbornice, ki je dobila še poseben poudarek z obiskom maršala Tita, zelo razgibana in plodna, o čemer bo gotovo pričalo tudi njeno nadaljnje delo za dvig in procvet obrtniške dejavnosti na Kočevskem. **Drago Debeljak**

V Velikem Gabru so prvič praznovali občinski praznik

Več sto ljudi, domačinov, pionirjev, gasilcev in gostov, se je udeležilo prvega praznovanja občinskega praznika v Vel. Gabru 25. maja. Pravzaprav so imeli kar dve slovesnosti, kajti skupno s proslavo občinskega praznika so počastili tudi 62. letnico rojstva maršala Tita, ki so mu posvetili del kulturnega spreda. Od gostov so se udeležili slavnostnega dela sporeda tudi ljudski poslanec ing. Vilma Pirkovičeva, sekretar okrajnega komiteja ZKS Franc Pirkovič, sekretar okrajnega odbora SZDL Jože Pravec, predsednik OLO Viktor Zupančič ter predstavniki ljudskih odborov in množičnih organizacij sosednih občin, razen Vel. Loke. Ljudski poslanec Niko Šilih se je pisмено opravičil, ker je bil službeno zadržan.

pozdrazil predsednik obč. LO tovariš Zefran. Za njim sta čestitala občanom Vel. Gabra k prvemu prazniku sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Pirkovič in predsednik OLO Viktor Zupančič. Oba sta govorila o naši notranji in zunanji politiki, o dosedanjih naporih, uspehih in napakah ter o bodočih gospodarskih in političnih nalogah. Tov. Zupančič je še posebej orisal naloge kmečkih proizvajalcev in njihovo vlogo pri graditvi socializma.

Po slavnostnih govorih so pionirji osnovne šole pód vodstvom svojih učiteljev dali kulturni spored. Mladi pevci in recitatorji so s svojim nastopom, za katerega so želi priznanje, pokazali, da jim kulturno prosvetno izobraževanje ni tuje. Popoldne so domači igralci uprizorili v gasilskem domu Lomna.

ODOBJKA

KAMNIK : NOVO MESTO
Pridhodno nedeljo bo v okviru prvenstva v hrvatsko-slovenski odbojarski ligi gostoval v Novem mestu republikanski prvak Kamnik. Moštvo Kamnika že poznamo, sestavljajo ga mladi, ambiciozni igralci, povojni študenti. Na poti svojih uspehov so Kamničani preteklo nedeljo porazili ljubljanski ZOK s 3:2 ter so trenutno v zelo dobri formi. Pričakovano je, da bodo v nedeljo na Loki prisostvovali igri kvalitetne odbojke.

Šah v Črnomlju

Šahovski društvo v Črnomlju se je v zadnjem času močno razgibalo. Agilno šahovsko društvo je pridelo tekmo z JLA v Črnomlju v priložni 1. maja in jo odigralo z rezultatom 14:11 v korist šahovskega društva.

Boxa četrtkategorijev je zelo ostra in se bo te dni končala. Kdo bo zasedel prvo mesto, se ne moremo odločiti. Prvokategorij Ivan Kobler se je udeležil polinalnega turnirja v Ljubljani in šahovskega tekmovanja v Rogški Slatinici.

V šest Titovega rojstnega dne je bil odigran brezturnir v Črnomlju, v katerem sta se predstavila kot zmagovalca Boris Klemenec in Tone Malarič.

Partizan iz Žužemberka pred zletom v Ljubljani

Mladi društvo Partizan v Žužemberku se resno in pridno pripravljata na letošnji zlet v Ljubljani. Kmetiči bodo šli v Črnomelj in člani Pionirji se vrsto pripravljajo za domači nastop ob koncu šol. leta. Partizan iz Novega mesta redno pomaga z vaditelji. Člani si nabavljajo kroje; nasprotička pa jim bodo oskrbela krajevna trgovina.

Zadnje čase se zbirajo v vrstah Partizana tudi najmlajši — deca. Med starši je za vadbno letoh veliko zanimanje.

Nedeljo 1. junija bo vrsta mladink odšla tekmovat na okrajni zlet na Mirni, starejši pionirji pa se bodo ob koncu šol. leta posmerili v mnogoboju v Novem mestu. Začeli smo tudi z urejevanjem novega telovadšča na Loki ob Krki.

K. M.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Atletsko tekmovanje na Loki

Zadnje soboto je bilo na Loki zanimivo atletsko tekmovanje. Nastopili so atleti člani JLA iz Novega mesta in domačini, katerih pa ni bilo veliko. Kljub temu, da stadion še ni dograjen, so lahko tekmovali vse atletsko panono. Se samo pri teku na 100 m je bila steza še slaba. Pri domačinih smo pogrešali Dolena in Zagarja. Najboljši so bili sledeči:

12.01. Mladinci: Skufca 12.02; Peterlin 12.05; Potrč 11.16; Svetličič 8.04; Robar 8.06; Furjan 9.04. Škok v daljino člani: Džurič JLA 6.10; Sekulič JLA 5.41; Radovanovič JLA 5.37. Mladinci: Baudek 4.91; Peterlin 4.90. Škok v višino člani: Vadič JLA 1.55; Džurič, Sekulič JLA 1.50. Mladinci: Potrč 1.55; Baudek 1.45; Peterlin 1.40. Mladinci: Svetličič 1.35; Člani 199 m: Džurič JLA 11.06; Ozež JLA 12.90; Bizalj JLA 12.22.

Vadla JLA 8.85. Mladinci: Potrč 12.10; Peterlin 11.59; Skufca 11.16. Med diska člani: prof. Dobovec 33.44; Vadla JLA 29.05; Djakovc JLA 25.41. Mladinci 2 kg: Hudoklin 24.76. Škok s palico, člani: Vadla 2.60; Džurič 2.50; Ozež 2.00. Mladinci: Potrč 2.50; Buzija 2.40; Bavdek 2.39. Met kopja, člani: Džurič JLA 42.70; Bežoj JLA 41.90; Bjugliček JLA 41.50. 1000 metrov člani: Golčič 2:57.5; Smokovič 2:59; Vasiljevič 3:06. Mladinci: 3:00; Pečeljn 3:05. Škok v daljino, mladinci: Kastelic 3.78; Bronk 3.59; Berce 3.45. Met bombe, mladinci: Svetličič 30.37; Robar 28.65; Pavlin 23.96.

Mladinke novomeškega Partizana so nastopile v teku na 80 m, škoku in daljini in metu bombe. To so panoge, ki pridejo v poštev za okrajno prvenstvo v mnogoboju, ki bo to nedeljo na Mirni. Med člani je dosegel za donatino edino zmago prof. Dobovec z lepimi meti diska. Svetličičev ni uspelo preskočiti v višino 140 cm, s tem rezultatom bi bila med najboljšimi v Jugoslaviji. Z malo več vadb se ji to lahko posreči v Ljubljani na zletu Partizana. Med člani naše armade smo opazili tudi nekaj zelo dobrih atletov, na žalost ne ustejnega, da bi se v atletiki dovolj izpopolnjevali. Najboljši je bil Džurič, ki je zmagal v teku na 100 m, škoku in daljini in metu kopja. Dober je bil tudi Vadič. Največ zanimanja pri gledalcih je bilo za škok s palico. Mladinec Potrč je pokazal lep slog skakanja.

Pridhodne večje atletsko tekmovanje bo 19. junija v Novem mestu. Domači atleti bodo tekmovali s programom republiške lige, za Partizanove vrste pa jim bodo atleti JLA iz Novega mesta. G. J.

Tudi v Semicu se pripravljajo

Partizanove vrste v Semicu se te dni pridno pripravljajo na junijski nastop v Ljubljani. Prav posebno zanimajo republiške lige, za Partizanove vrste pa jim bodo atleti JLA iz Novega mesta.

Odbojka v Črnomlju

V Črnomlju je bil 25. maja dvoboj med mladinci TVD Partizan in Garnizon Črnomelj, ki se je končal z zmago mladincev 3:0 (13:13, 16:4, 15:9). Igra je bila zanimiva in v prvem setu, kjer je prišla do izraza področna ekipa domačinov. Najbolj se je odlikoval Enstidier, ki bi s svojo igro lahko nastopil tudi v ligah in moštvi. V polju pa so bili najboljši igralci JLA, toda na mreži se niso izkazali, zaradi česar so tudi izgubili. Tudi za nastope niso zreli. M. T.

Novomeški športniki so proslavili rojstni dan maršala Tita

nekaj bivših mojstrov okroglega usnja, ki so zopet dokazali, da svojega znanja še niso zavržili. Prvi polčas je potekel v znaku borbe enakovrednih nasprotnikov, o drugem polčasu pa je prišla od izraza boljše kondicija nameščencev, ki so z končno igro še sedemkrat potresli nasprotnikovo mrežo. Takih in podobnih srečanj si še želimo.

Za republiški zlet v Ljubljani so se Dolenjci dobro pripravili

Se nobeno leto ni bilo na Dolenjskem toliko telovadnih nastopov in akademij kot letos. Vzrok temu so priprave partizanskih društev za republiški zlet v Ljubljani. Nastopi in akademije veljajo kot pregled smotnega dela v telovadnici, obenem pa tu in tam društvenim upravnim vržijo nekaj izzivov. Organizirani Partizan imajo nabaviti potrebne kroje in si vsaj delno zagotoviti kritje za prevoz in prehrano. Take nastope smo doslej imeli v Sentjerneju, Dol. Toplicah, Mokronogju in Trebnju. Pridhodno nedeljo pa bo nastop na Mirni.

Društva doslej niso imela enotnih krojev, ki so eden izmed pogojev za udeležbo na zletu. Zato so povzela vse mogoče akcije, ki se kažejo ugodne rezultate. Tako je Obč. LO Sentjerneju prispeval tamkajšnjemu Partizanu za zlet 30.000 din. Upamo, da bodo svoje razumevanje pokazale tudi ostale občine. Novomeški Partizan ima del sredstev zagotovljenih občinskim proračunom, na ugoden odziv pa je naletel tudi pri delovnih kolektivih novomeških podjetij, zlasti Industrije perila in Tkalnice. Organizirani Partizan imajo zletneke, ki so jih nabrali na izletnih pohodih, ki so jih nabrali na izletnih pohodih, ki so jih nabrali na izletnih pohodih.

Republiški zlet v Ljubljani bo letošnja manifestacija fizikturno-politična najvišjega reda, zato je prav da smo se lotili priprav za vsjo resnostjo. Prav pa je tudi, da

Dve kratki, a značilni

Cesta na Marof v Novem mestu je strma in nasuta. En par konjev ne spravi voz peška do vrha, zato zaprežajo pred voz dva para. Vozijo nove mešičke volzniki. Vsi štirje konji so prepoteni in težko vlečejo, oba volznika pa sedita na vozu in vihtita biče. Konji pohlevno vlečejo, tistih 150 kg, kolikor tehtata približno oba volznika, menda ne občutijo...

Od Novega mesta proti Smihelu gresta dva šolarja. Na pogled stara eden šest, drugi sedem let. Ko prideta izven mesta, starejši možko potegne iz žepa cigareto in vžigalce. Prizge cigareto in parkrat krepko potegne, potem ponudi še mlajšemu. Barva na licih ju izdaja, da to ne delata prvič in da bi bila, pa že kako, potrebna mleka in ne tobaka. Zavita v tabakov dim korajžno nadaljujeta pot v šolo, kjer si bosta bistrila glavo...

Pri taki svobodi otrok kandidatov za novi pljučni oddelek bolnišnice ne bo zmanjkalo.

PODOBOR UROJ NOVO MESTO

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Kino KRKA Novo mesto

4. do 7. junija: mehški film »Moclovia«.
8. do 10. junija: ameriški film »Pohod v džunglo«.
11. do 14. junija: ameriški film »Skrivnostno življenje W. Mittyja«.

Kino Jadran Kočevje

4. do 6. junija: »Maclovia«.
7. do 10. junija: »Dalje od večnosti«.
11. do 13. junija: »Njeno življenje«.

Kino Črnomelj

3. do 6. junija: »Nebo brez jastrebov«.
7. do 10. junija: »Bliser«.
11. do 13. junija: »Sužnja preteklosti«.

Kino Loški potok

8. in 9. junija: »Zmajevovo seme I. del«.
12. in 13. junija: »Zmajevovo seme II. del«.

MALI OGLASI

STRESNO OPEKO, vagonске poljske, promptno dobavljiva Anagradnja Ljubljana, Sv. Petra c. 18., telefon 22-606.
PRODAM nov posmenalnik 85 litrov. Naslov pri upravi lista. (222)
PRODAM zakonsko spalnico iz tretega lesa. Naslov pri upravi lista. (222)
GOSPODINSKO POMOČNICO — pridno in pošteno, sprejemno takoj. Komelj Marina, Kidričev trg 4. Novo mesto na otoku v dopoldnarskih urah, dobi zaposlitev. Naslov pri upravi lista. (222)
IZGUBIL SEM od Kronovega do Irče vasi listov. Dokumente vrniti na naslov: Tratinke Jože, UPRAVNIKA — DELAVCA na Ilvinozemski ekonomiji Iste kmetijska zadruga v Trebnju. Pogoji za takojšen nastop slišbe so na vpogled v pisarni imenovane zadruga.

Čestitka

Louis Ambrosioh, 2802. N. 33 St. Milwaukee, Wisconsin — Amerika. Za Vaš praznik Vam čestitajo sorodniki Ovnikičev iz Zabyje vasi pri Novem mestu! Se na mnoga leta!

Objava

Sejmi v Dragatuju — Bela krajina bodo obnovljeni. V bodoče bodo redni mesečni sejmi in Dra-

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih 13 deklica in 14 dečkov. — Umrla je Mikičeva Marija, redovnica, 51 let iz Struge. — Porok ni bilo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠKE

Pretekli teden so rodile: Kump Tončka iz Semic — dečka. Kačar Tončka iz Gradca — dečka. Guksan Radovana iz Novega mesta — deklico. Antončič Slavka iz Črnomlja — deklico. Hudorovac Frida iz Zeljn pri Koč. — dečka. Slak Marija iz Mirne peč — deklico. Kapš Marija iz Prečne — deklico. Pečar Alma iz Novega mesta — dečka. Bec Helena iz Sentjanže — deklico. Martinčič Marija iz Vrhopolu — deklico. Milinovič Angelica iz Stare cerkve pri Koč. — deklico. Polopad Angela iz Novega mesta — dečka. Blažič Marjana iz Podhoste, pri Toplicah — deklico. Mirtič Ana iz Sel pri Straži — dve deklici. Bartolj Marica iz Otočca pri Krki — deklico. Oražem Anica, Vinice pri Sodražici — deklico. Miklič Marija iz Dobrnika — deklico. Zbačič Elda iz Novega mesta — deklico. Šturm Zožica iz Kočevja — deklico. Gregorič Malič iz Sentruperta — deklico. — Cestitamo!

Rezervnim oficirjem UROJ Novo mesto, Dol. Toplice, Straža in Gotna vasi

V nedeljo 13. junija bo za Rez. oficirje pododborov Novo mesto, Gotna vas, Dol. Toplice in Straža predavanje s praktičnim delom: čitanje kart na terenu. Zbirališče za člana pododborov Uroj mesto in Gotna vas ob 7. uri zjutraj pred Feričevim v Novem mestu. Člani pododborov iz Straže in Dol. Toplice se pridružijo vaji na terenu.

Redno mesečno predavanje za člana pododborov rez. oficirjev Novega mesta, ki bi moralo biti v četrtek 10. junija, ta mesec odpade.

Gibanje prebivalstva v KOČEVJU

Od 15. do 29. maja je bilo rojenih 8 deklica in 3 dečki. — Po-ročilo se je: Sauperl Erman, fofer iz Mlake in Suhadolnik Stanislava, kmetica iz Poslovodja. Hočevar Egidij, trg. pomočnika in Mohar Ivana, kmetica, oba iz Slovenske vasi. Mohar Alojz, tesar iz Slovenske vasi in Jakič Ivana, kmetica iz Gorenj. Klar Stefan, trizer in Kačič Ojca, gospodinja, oba iz Kočevja. Deržek Franc, ključavničar in Damše Matija, frizerka, oba iz Kočevja. Miklavčič Alojz, delavec iz Salke vasi in Juvančič Jožica, trg. pomočnica iz Kočevja. Urbanec Jože, klepar in Košir Albina, natakarcica, oba iz Kočevja. Koleta Anton, strojni mehanik in Rudnika in Selan Ivana, trg. pomočnica iz Kočevja. Mauko Alojz, kurjač iz Kočevja in Višnikar Marica, tkalka iz Salke vasi. — Cestitamo!

„Potrebuemo dežja; naseite nam oblakov . . .“

Prihodnje leto nam bo dajala opekarna v Zalogu trikrat več opeke

Kajne, takole naročilo bi bilo ob suši za naše poljedelce kot nalašč. Vročina pritiska, polja venejo, dežja pa od nikoder. Potem pa kratkoma poljemo poročilo meteorološki postaji: Dežja potrebujemo! In čez nekaj časa bi dobili čez naše področje deževne oblake. To izdelovanje, oziroma preusmerjanje vremena je davni sen vseh kmetovalcev, pa ne samo njih. In naročilo: Potrebujemo dežja, se sliši strašno fantastično. Naa, tako brihtni pa ljudje ne bodo nikoli, da bi po svoji volji delali vreme! E, prijatelj, počasi! Sodobna znanost danes počne marsikaj, kar se je njega dui zdelo še bolj fantastično. Izdelovanje oblakov za to ali ono področje, »po meric takorekoč, res še ni vsakdanja zadeva. Tudi ne bo takih oblakov še tako kmalu za široko potrošnjo.

Kako pa naredijo umetne oblake in kaj sploh je oblak?

Za dež je potreben prah

To se pravzaprav čudno sliši. Kadar se poleti na cesti kadilski oblak, bi rajši rekli: Za prah je potreben dež! Je pa tudi narobe res. Po vsem svetu, iz morij, rek, jezer, iz tal neprenehoma izhlapeva voda, se pod vplivom toplote dviga v ozračje, kjer se v mrzlejših plasteh vodne pare zgoščujejo v drobne kapljice in izoblikujejo oblake. Vsaka kapljica se naredi okrog jedra — za naše oči nevidne.

rih se zbera vodne kapljice in stvorijo oblak, zatem je pa treba oblak posuti z umetnim ledenim prahom, da kapljice zmrznejo. Za ledeni prah uporabljajo drobce ledu iz ogljikove kisline ali pa srebren jodid. Kajpak je bilo treba prehoditi dolgo pot, se pravi, narediti polno poskusov. Ogledamo si tak umetni oblak, iz katerega se je ulil dež.

Sejanje dežja

Nekega lepega jutra 1952 so bili na nebu nad Soccaro v Novi Mehiki (ZDA) le majhni oblaki (glej sliko 1), kumulusi se imenujejo. Po enem teh oblakov je letalo s posebnim razpršilnikom raztrosilo srebren jodid. Čez nekaj minut je bleščeti beli vrh oblaka spremenil barvo v sivo. Čez 20 minut (slika 2) se je oblak že zelo povečal in spremenil obliko. Rastel je dalje in po 73 minutah postal velik hudourni oblak, iz njega je pa začelo deževati. Tretja slika je bila posneta 130 km od mesta, kjer je letalo posejalo srebren jodid. Tako daleč se je oblak raztegnil, čeprav so pred 73 minutami posejali po njem le majhno količino cenene kemikalije.

Pravzaprav nismo dobro rekli: oblak se ni raztegnil, ostal je, kjer je bil, pač pa se je razširila po ozračju oblačnost, ki jo je povzročil jodid. Kemikalija, ki jo je letalo posejalo, ni prav nič povečala količino vode v ozračju, dala ji je le dru-

gačno obliko, drugačno stanje. Pred »sejanjem« so bili to nevidni vodni hlapi in zelo drobne vodne kapljice, vidne kot oblak. Okrog razsejanih delcev srebrenega jodida pa so kapljice začele zmrzovati (srebren jodid ima isto kristalno sestavo kot led), se spremenile v snežinke, snežinke so rastle in zaradi teže začele padati navzdol, se nad zemljo stališe in padle na tla kot dež.

Nekaj kilogramov za celo Evropo

Ta zanimivi poskus, s katerim so pooblašili nebo in »priklicali« na zemljo dež, obeta za bodočnost marsikaj. Poskusi se stalno nadaljujejo, v čedalje večjem obsegu. Sejanje dežja nemara ne bo

še tako kmalu vsakdanja zadeva, kaže pa, da je človek krepko posegel tudi v elementarno dogajanje narave in da bodo umetni oblaki lahko še kmalu močno vplivali na dvig svetovne gospodarske proizvodnje, kajti sejanje oblakov, to se pravi korist in uporaba tega sejanja, je mnogo večja kot samo pridelovanje dežja. Hkrati je to sejanje zelo poceni. Analiza je pokazala, da koncentracija 0,25 miligramov srebrenega jodida na en kubični kilometer že zadostuje za dež. Za posejanje 10.000 kvadratnih kilometrov (približna površina Kranjske) je dovolj za 1 dolar srebrenega jodida; za celo Evropo bi potrebovali le nekaj kilogramov. (Slike in podatki po reviji »Življenje in tehnika«)

Zahvala in oznanilo

P. n. posestnikom vinogradov v Trški gori pri Novem mestu, kateri so tudi letos za smodnik, potreben za streljanje proti toči, z večjim ali manjšimi zneski prispevali, podajam podpisani za prešlo leto 1901 sledeči račun:

Dohodki:	Stroški:
1. januar: Ostanek iz leta 1910	15.33 K
13. januar: Strelcema pri cerkvi na Trški gori in na Cavarjevem vrhu za leto 1900	26.— K
22. junija: Za zaboj smodnika	21.82 K
23. junija: Vinšček kmet. šole g. Jurij Felko nabral od posestnikov vinogradov na Trški gori	77.40 K
27. junija: Gospod Dr. Josip Suppan v Ljubljani prispeval	23.— K
14. julija: Za vožnjo smodnika v Trško goro g. Windschergerja	1.80 K
16. julija: Za popravilo strelišča na Cavarjevem vrhu	17.80 K
17. julija: Za užigalni lanc in žveplenke	1.76 K
13. avgusta: Za zaboj smodnika	20.80 K
18. avgusta: Za užigalni lanc	—32 K
25. avgusta: Za smodnik pratežnine	1.15 K
8. decembra: Strelcema na Trški gorini na Cavarjevem vrhu za l. 1901	26.— K
Skupaj toraj 115.73 K 117.45 K	

Po odbitku dohodkov od stroškov, pokaže se primanjkljaj 1 K 72 h, kateri znesek je šola na Grmu plačala. — Potem takem ne preostaja za letošnje streljanje iz prošlega leta čisto nič; vendar so p. n. posestniki vinogradov v Trški gori že letos toliko prispevali, da znaša vsota skoro toliko, kolikor lanska. Za to zahvaljujem se prav lepo.

Na Grmu, dne 10. maja 1902.

R. Dolenc
(Dolenjske novice, št. 19 — 15. maja 1902)

Lep občni zbor Muzejskega društva v Novem mestu

Občni zbor, ki ga je po dolgem času imelo novomeško Muzejsko društvo v ponedeljek, 17. maja, je bil pravzaprav lep in pomemben kulturni večer. Skoraj polno zasedena dvorana prišlo je zlasti veliko starih in novomeških prijateljev, da je bil občni zbor dobro organiziran in zanimiv, saj je marsikoga privabil prav najvrednejši program in je bil občini administrativni potek, ki smo ga vajeni na vseh občnih zborih, zgoščen in kratak.

Dosedajni predsednik Muzejskega društva Bogo Komelj je dal pregled triletnega dela društva, od zadnjega občnega zbora, in izdal je misli, da je društvo splošno in moralo sprejeti svoje menije, saj je odbor lahko pokazal na nekaj lepih uspeših svojega dela. Ker pa se prizidevajo tekega društva ne dotika direktno vsakdanjih nalog in potreb, je javnosti pač manj znano.

Poročila in predloge novega odbora in predsednika: v novi poslovni dobi bo vodil društvo Karel Mahorčič. Društvo je tudi nekoliko razširilo svoje delovno področje in se postopno imenuje: Dolenjsko muzejsko društvo v Novem mestu.

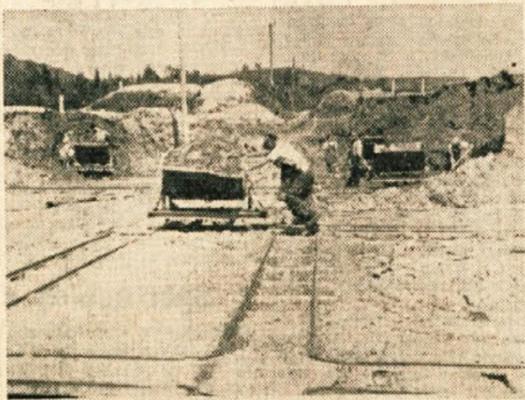
Temu administrativnemu delu občnega zbora, je sledil drugi del: predavanje in predvajanje filmov.

V klenem predavanju je ravnatelj tehnološkega muzeja LRS Franjo Bas strokovno in zanimivo lepo po domače orisal namen in pomen muzejev ter muzejskih društev. Muzej niso, kot so bili nekoč, le shrambe zgodovinskih predmetov in kulturnih spomenikov naših pradedov in davnih prednikov, ne samo zbirališča nekdanjih ali tudi nedavnih dob, temveč žive, družbene ustanove, kot šola ali ljudska šola, kjer se naš človek, izobražuje, in jo po odliko, da je v njih polno poverjen, zato pa tudi najbolj učinkovit, pa naj gre za zgodovinsko, prirodoslovno, umetnostno, tehnološko ali kako drugo snov ali pa za pregled zgodovine naše narodnoosvobodilne vojne. Predavatelj je skratka predstavil muzej in delo muzejskih društev iz zornega kota, kakor ga marsikdo poslej ni bil vajen. Poказal je njegov živi, družbeni in vzgojni pomen. Bila sta in je bilo Novo mesto prvo od naših mest, ki je prišlo na filmski tisk. Nekaj prisrčno topliega je v teh, danes že res starih filmskih dokumentih, ki nam oživijo tako, kot to more le film, nedavno (v nekem smislu) pa davno življenje dolenjske metropole. Jakac je bil seveda vse v eni osebi: režiser, snemalac, razvijalec »direktor podjetja«, predvajalec in tudi finančarji je moral biti. Posnemal je svalet filma, bil je ljubitelj do rodnega mesta, toda z obojem umetnika in s tehničnim spretnostjo, ki ji za takratni čas res lahko damo čast. Danes, po tolikih letih in po času, ki je

tudi v Novem mestu preskočil analone za celo stoletje, so vsi trije njegovi starejši tisti (Novo mesto, Odkritje spominke proce pisatelj Euglij in Zlet iz doline šradov) dragocen dokumentarni spomin, in lep spomin. Kot v slikah, je Jakac tudi s svojo kamerom združil čut za realnost z liriko in poezijo kraja (tisti kotički z igro senc, odsevi sonca in luči na Krtki, nevhita nad mestom itd.). Videli smo stano mestno dobo, sokole v kroju, zanimive novomeške »tipe«. Prav tako nam je Jakac ohranil na traku nekaj naših velikih, zdaj že rajnih kulturnih ustvarjalcev: Otona Zupančiča, Sanila, Antje Debeljaka, Mirana Jarca, Nika Pirnata, Jožeta Gregorčiča in druge, ki jih je ujel na svoj trak v Novem mestu. V zadnjem filmu (iz leta 1940) nam je pokazal Metliko, posneto že na modernjši način — v Agta-colouru, torej v barvah. Izredno lep film, iz katerega diha čar belokranjske zemlje in zanimive posebnosti staroselstva Metlike.

Gledalci, zlasti starejši Novomeščani, so bili hvaležni slavemu rojaku, ki jim je za nekaj časa pričaral nekdanjo podobo njihovega mesta.

Med podjetji v novomeškem okraju, ki bodo dobila investicijski kredit iz fonda za pomoč gospodarsko zaostalim okrajem, dabi tudi opekarna v Zalogu pri Novem

Do 100 vagončkov gline nakopljejo vsak dan v Zalogu. Zaloge gline so takorekoč neizčrpne

mestu 32.500.000 din. S to investicijo se bo proizvodnja zidakov dvignila skoraj za trikrat, znatno se bo povečala proizvodnja strešnikov, obenem pa bodo pričeli s proizvodnjo votlakov in stropnikov. Samo z majhno preureditvijo stroja so letos povečali proizvodnjo zidakov za eno tretjino. Na mesto dveh reže stroj sedaj tri opeke hkrati, tako da je zmogljivost stroja sedaj do 30.000 zidakov v osmih urah. Z nekaterimi novimi delovnimi mesti pri dobavi gline bi se zmogljivost stroja še povečala.

Zaloge kvalitetne gline pri opekarni so v resnici neizčrpne, potreba po opeki pa je velika, zato je prav, da se z investicijami dvigne proizvodnja. Težave opekarne so bile ves čas sušilnice. To jih je tudi letos oviralo, da so prvič zakurili peč šole okrog prvega junija. Vlažno in mokro vreme je bilo krivo, da se je opeka v starih sušilnicah sušila še počasneje kot običajno. Nove moderne sušilni-

ce že postavljajo. Gradi jih gradbeno podjetje Tesar iz Ljubljane. Pravzaprav bi moralo biti po pogodbi vseh šest sušilnih lop gotovih že do 1. maja letos, pa je malo verje-

ki, zato bo treba proizvodnji strešnikov posvetiti še več pozornosti kot do sedaj. Vsi člani kolektiva so člani sindikalne organizacije. Imajo redne in izredne sindikalne sestanke, na katerih obravnavajo vse zadeve podjetja. Na zadnjem sestanku, 25. maja, so zlasti veliko razpravljali o tarifnem pravilniku, ki je za današnje razmere v podjetju že zastarel in več ne ustreza. Tarifni pravilnik in plačni fond za letos so sprejeli na osnovi lanske proizvodnje. Ker pa se je letos proizvodnja zaradi večje storilnosti in nekaterih novih delovnih mest povečala, je na lanski produkciji zasnovani plačni fond ovira večji proizvodnji. Drži pa tudi, da so delavci in delavke pri razmeroma zelo težkih delih malo plačani. Vzemimo za primer samo odjemalke opeke pri stroju. V osmih urah mora odjemalka dvigniti in prenesti meter daleč okrog 125.000 kg teže! 33 din na uro za tako delo ni dovolj stimulativna plača. Te stvari bo skušal upravni odbor urediti skupno z zborom proizvajalcev pri OLO.

»vrtat« večkrat na Kandijski cesti pod sedanjo Bohotovo hišo. Tam je stal velik sod, na katerega je Korl razložil »voje« »rodje in instrumente«, ki je žepni nož, kladivo, male kleščice in sveder. Pa grem nekoč mimo njega in ga pobaram: »Korl kaj boš zdaj kar tukaj popravljal?« »Jo, gleh tokej«, se odreže možak. »Ja, pa imaš kaj orodja?« sem bil radoveden »ne, in stopil pri njegovi »delovni« mizi. »Mam ja«, mi odgovori, »mam kladu, klešče in sveder, če je treba kirga kej povrtať.«

Dve Matasanovi

Matasanov Korl je imel svoj »vrtat« večkrat na Kandijski cesti pod sedanjo Bohotovo hišo. Tam je stal velik sod, na katerega je Korl razložil »voje« »rodje in instrumente«, ki je žepni nož, kladivo, male kleščice in sveder. Pa grem nekoč mimo njega in ga pobaram: »Korl kaj boš zdaj kar tukaj popravljal?« »Jo, gleh tokej«, se odreže možak. »Ja, pa imaš kaj orodja?« sem bil radoveden »ne, in stopil pri njegovi »delovni« mizi. »Mam ja«, mi odgovori, »mam kladu, klešče in sveder, če je treba kirga kej povrtať.«

Korla smo kaj radi dražili, ko je korčal po novomeških ulicah ali trgu. Radi smo ga sprasovali koliko je ura. Če je bil dobre volje je dejal:

»Če je lepša draž je.« Če pa je bil nasajen, se pa je zadržal: »Na turn poglej pa bouš velidu.« Če pa je bil zelo jezen je pa kar pljunil predte, ali pa kvečjemu zagodel: »Hodeč, sput se m' sprav.«

POTOČARJEVA

Rajni novomeški bobnar Potočar je pri svojem poslu rad kako zabelil raznim radovednežem. Pride v Dolgo ulico, zaborna, potegne izza sukničja razglas in ga prebere. Na dan mu je pa molel še drug šop razglasov. Ko prebere, se pa oglasi neka ženska: »Potočar, kaj piše pa na onih drugih listih?« »Le kaj neki!« jo je zbold Potočar. »Tisto, kar piše na teh papirjih, je za take ulice, ki imajo prave hiše in avtomobile, ne pa za tako smrkavo gaso kot je vaša, ki še karjole ne premore!«

PROGRAM

Tone je telefoniral po radiotehniku. Ta pride, pogleda radijski aparat in pravi: »Kaj naj popravim?« »Program, se oglasi Tone. »Zadnje čase je strašno zanič.«

PARADOKS

Miha, večkrat berem besede paradoksa. Kaj pa je pravzaprav to? »Paradoks? Hm, to je na videz nesmiselna trditve, neprilakovana misel, potem...« »Čakaj nol Povej mi kak primer, da bom razumel.« »Prav! Paradoks je na primer, če ura, ki stoji, visi.«

DOBER VZROK

»Natakar, tile dunajski rezki so pa strašno majhni...« »I seveda! Veste, zaklali smo čisto majhno stinjo.«

KORISTNO VPRAŠANJE

»Medij je sedaj v hipnotičnem stanju, to stanje sino povzročila bistrouidnost,« pravi hipnotizer gledalec v dvorani. »Kdo mu hoče zavstavi kako vprašanje?«

ČUVAJ IN POL

»Kupil sem izvrstnega psa čuvaja, ti povem! Dal sem res veliko zanj, toda je čuvaj kot treba.«

»Pa ga ponči odveže?«

»Vraga! Sem dal preveč zanj. Saj bi mi ga še kdo ukradel!«

Brez besed...

STANE GABROVEČ: NAJSTAREJŠA ZGODOVINA DOLENJSKE

ZAPISKI OB OGLEDU ARHEOLOŠKEGA ODDELKA DOLENJSKEGA MUZEJA V NOVEM MESTU

Ob občinskem prazniku Novega mesta 29. oktobra 1953 je bil odprt tudi Dolenjski muzej v Novem mestu. Ob velikih slavnostih tega dne novo odprti muzej morda ni pritegnil tiste pozornosti, kot bi jo sicer: živa sedanost in neposredna preteklost, katero je praznik predvsem želel oživiti, je bila vse preveč v ospredju, da bi si, še iste dneve lahko v miru ogledali podobe iz najstarejše dolenjske zgodovine. Morda so se nam ta dan zdale kot naša prva otroška knjiga ali igrača, ki so jo naši otroci staknili nekje na podstrešju. Nekaj nedoločno ljubeznivega je vzbudila v nas, za trenutek, in se smo bili v vsakdanjem delu, težavah, upanjih in načrtih. Kadar pa v nedeljo popoldne ali ob dolgih zimskih večerih srečamo prijatelja iz otroških let, ki ga še dolgo nismo videli, tedaj bomo nehoti začeli obujati odmaknjene spomine in včasih se nam bo čisto jasno zadelo, da ta daljni čas živi dosti močneje v nas, kot to v vsakdanjem delu mislimo. Čas je prešel, kot preidejo človeku otroška leta, v nas pa puščajo usedline, ki zdaj radostno in poživljajoče, zdaj zopet grenko in ovirajoče stopajo prav v naš današnji dan, današnje delo in življe-

FOX daje čevljem bleisk in jih konzervira

nje. Da, globoko sem prepričan o tem, da n. pr tisoč let življenja Ilirov na slovenski zemlji, predvsem na Dolenjskem, ne pride v našo podzavest samo kadar zakolne kmet, ko mu zadene plug v gomilo kamenja, ki so ga Iliri nasuli na grob svojega mrtvega, ali kadar se zadovoljno nasmeje arheolog, ko se mu v zemlji zasveti posebno lep predmet. Lahko bi navedel nekaj imen krajev, rek, gora, ki jih mi vsak dan izgovarjamo, pa ne se zavedamo, da so jih tako ali podobno imenovali in jim dali imena že Iliri; lahko bi navedel marsikaj še danes živ običaj, katerega korenine segajo še v to dobo; lahko bi morda pokazal na človeka, v drugih predelih naše države je bolj kot tu pri nas, katerega telo kaže še vse značilnosti rase, h kateri so pripadali tudi Iliri; pokazal na orodje, ki so ga uporabljali že Iliri, pa se ga vneto držimo še danes, ne iz spoštovanja do njih, ampak ker je praktično in uporabno. Toda vse to in še marsikaj drugega bi bilo že predolgo, vrtno se raje v muzej in odprimo vrata v arheološko zbirko Dolenjskega muzeja. Ta nas danes predvsem zanima.

Najprej nekaj splošnega. Z ime samo: muzej, je nekaj takega, kar dolgujemo našim prednikom. Ne Iliri, ampak njihovim velikim sodobnikom. Grkom. Muze so bile njihove boginje najrazličnejših umetnosti, med njimi tudi glasbe in petja — odtod naša muzika — in prostor, kamor so v Aleksandriji spravljali knjige svojih velikih umetnikov, ko so se zavedli, da njihova dela niso tako vsakdanja, da jih lahko oni sami ali nasledniki brez škode pogrešajo, so imenovali muzeon. Knjižnica torej je bil prvi muzej in to je v nekem smislu tudi

še danes. Le da ne čisto običajna, ampak taka, kjer je v njej prikazana knjiga naše preteklosti, njene črke pa so ostanki te preteklosti. Marsikatero črko s strani te preteklosti so danes neumljeno uničene, druge leže še pod zemljo, to pa, kar lahko vidimo, je tako, kot da bi imeli pred seboj kup raztrganih listov iz tisočletnih knjig. Nagajiva usoda je morda hotela, da se je od najnavadnejše, morda nezanimive knjige ohranilo sto listov, od cele vrste mnogo bolj dragocenih pa prav ničesar ali le redke napol pretrgan list. Arheolog-zgodovinar jih danes ureja in potrebuje za to seveda mnogo znanja. Ne sme se popolnoma vdati v muhasto usodo in naključje, ampak mora tudi iz njega dobiti zakonitost in iskati celoto, ki ni slučaj niti samo muhasta usoda. V tem njegovem prizadevanju seveda ne bo več zgolj naključje, da so dragocena dela redkejša kot navadna, uvožena maloštevilnejša od domačih in podobno. Kljub naključju moremo in moramo računati na to, da bo najboljše in najpomembnejše najbolj številno tudi v naših najdbah. In prerez vseh najdb, običajnih in dragocenih, bo spet drugačen pri nas kot nekje n. pr. v Franciji, drugačen pred 2000 leti kot pred 2500 in tako dalje. To se pravi, muzej je res knjiga, le način branja je drugačen, ne povsem tisti, s katerim beremo vsakdanjo knjigo.

PRAZGODOVINA DOLENJSKE Časovna razdelitev prazgodovine

Poskušajmo si postaviti v začetku skromen okvir. Človek se je pojavil na zemlji po dosedanjih najverjetnejših ugotovitvah znanosti pred približno 550 tisočletji. Velikanske številke, pred katerimi je kulturni zgodovinar brez moči. Vsi pojmi o kulturnem in tehničnem razvoju v tej najstarejši dobi ne pomenijo mnogo. V primitivnih človekovih kamenih izdelkih sicer prav tako ugotavljamo razvoj, toda bolj kot ta, nam najdbe iz tega časa datirajo geološke zemeljske plasti ledenih dob, danes že davno izumrle živali, katerih ostanke obdelane od človeških rok, najdemo. Paleolit oziroma starokameno dobo imenujemo ta najstarejši čas, v katerem pozna človek samo kameno orodje, in traja približno do 8. tisočletja pred našim štetjem let. Prav iz začetka starega paleolita nimamo izpričanih mnogo najdb niti v Sloveniji niti v Jugoslaviji, okrog leta 150 tisoč pred našim štetjem pa je izpričan človek že tudi v Sloveniji.

Dobo od leta 8000 do 3000 imenujemo v prazgodovini prehod iz paleolita v mlajšo kameno dobo ali z učeno, iz grščine nazivajo besedo, mezolit. V Jugoslaviji so iz te dobe najzelo skromne. Bolj domače se počuti že tudi kulturni zgodovinar v mlajši kameni dobi ali neolitu. Na eni strani ne potrebuje več strokovnjaka geologa ali fizika — matematika, ki mu sedaj ne moreta več pomagati (zaradi se seveda ne smem, saj ni dolgo tega, kar so v Ameriki odkrili metodo, po kateri lahko določujemo starost oglja — in ta nas vedno spremlja pri vseh izkopavanjih — skoraj do 50 let natančno! In tudi drugače išče moderni izkopavalec pri svojem delu vedno pomoči naravoslovnim in tehničnim vedi, ampak lahko računata še z razvojem, ki je že tudi za naše pojme čisto razumljiv.